

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative
(optimizarea mecanismelor procesuale de constrângere
și evitarea sustragerii de la executarea pedepsei)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (<i>optimizarea mecanismelor procesuale de constrângere și evitarea sustragerii de la executarea pedepsei</i>) este elaborat de Ministerul Justiției.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de lege a fost elaborat de Ministerului Justiției și are ca scop eliminarea disfuncționalităților operative ce pot surveni de la dispunerea măsurilor procesuale de constrângere până la faza de executare, asigurând astfel o mai bună coerență între măsurile preventive și cele de executare a pedepsei.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Actualul cadru normativ prezintă o serie de vulnerabilități care subminează eficacitatea măsurilor procesuale de constrângere până la faza de executare, facilitând sustragerea persoanelor de la justiție și executarea pedepsei. Astfel, configurația actuală a normei penale privind evadarea (art. 317 Cod penal) exclude persoanele aflate sub măsura arestului la domiciliu, fapt ce generează riscuri majore de securitate procesuală. În prezent, părăsirea domiciliului fără autorizare este calificată, în mod eronat, doar ca o încălcare a condițiilor măsurii preventive, sancționată exclusiv prin înlocuirea cu arestul preventiv (art. 188 Codul de procedură penală (CPP)). Această abordare elimină caracterul disuasiv al sancțiunii penale și nu tratează fapta ca pe o atingere adusă autorității statului, deși arestul la domiciliu constituie, în esență, o privare de libertate. Un alt aspect vizează mecanismele actuale de garantare a executării măsurilor de constrângere care rezultă a fi insuficiente pentru a genera o reacție imediată în cazul încălcării condițiilor impuse. Vulnerabilitatea este accentuată de realitatea geografică și politică a Republicii Moldova, în special prin riscul transfrontalier reprezentat de regiunea transnistreană. În absența unor pârgii de control digitalizate și interconectate, persoanele vizate pot eluda controlul autorităților constituționale, profitând de lipsa unui regim de interdicții active și imediate. În prezent, Codul de procedură penală nu definește noțiunea de „consemn” și nu stabilește criteriile, categoriile sau procedura de aplicare a acestuia. Procedura dării în consemn este reglementată fragmentat prin acte colaterale: <i>Legea nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat și Hotărârea Guvernului nr. 862/2024 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova</i>. Deși Codul de procedură penală operează cu „darea în consemn la frontieră” în diverse ipoteze (obligația de a nu părăsi localitatea sau obligarea de a nu părăsi țara (art. 178 CPP), liberarea provizorie sub control judiciar (art. 191 CPP), aducere silită (art. 199 CPP), căutarea învinutului/inculpatului (art. 288, art. 321 CPP), examinarea demersului privind aplicarea sau prelungirea arestului (art. 308 CPP)), absența unor reglementări unitare în legislația procesual-penală transformă consemnul dintr-o componentă intrinsecă a măsurii de constrângere într-o acțiune cu caracter auxiliar. Această aplicare cauzală facilitează riscul de

eschivare, deoarece restricțiile nu sunt reflectate uniform și imediat în resursele informaționale de stat.

O altă deficiență rezidă în cuantumul derizoriu al garanției unei organizații (**art. 180 CPP**). În redacția actuală, pragul stabilit (300-1000 uc) este identic cu cel al garanției persoanelor fizice, deși ponderea economică a unei entități juridice și responsabilitatea asumată de aceasta ar trebui să fie semnificativă mai mare sau cel puțin proporțională garanției personale (**art. 179 CPP**) pentru a asigura un efect disuasiv real. Această disproporționalitate permite utilizarea formală a garanției unei organizații, preferențial față de garanția personală, fără a oferi statului o asigurare patrimonială adecvată față de riscul de eschivare a inculpatului.

O altă deficiență constă în lipsa unei corelări suficiente între aplicarea măsurilor preventive și mecanismul de monitorizare electronică. În prezent, Codul de executare reglementează supravegherea prevenitului liberat provizoriu prin metode tradiționale, precum vizite la domiciliu și verificarea locului aflării acestuia, care nu răspund pe deplin necesităților actuale de control prin mijloace electronice.

Deși există o reglementare generală a monitorizării electronice (**art. 271¹ din Codul de executare**), cadrul normativ nu stabilește clar procedura de reacție în cazul alertelor generate de sistem, al lipsei răspunsului la apelurile de control, al deteriorării dispozitivelor sau al defecțiunilor tehnice. Această lacună poate afecta continuitatea supravegherii și poate crea dificultăți în distingerea încălcărilor intenționate de incidentele tehnice.

Prin urmare, este necesară ajustarea Codului de executare pentru a reglementa expres verificarea prin mijloace electronice, reacția la alerte și acțiunile în caz de deteriorare ori defecțiune tehnică, în vederea asigurării unei supravegheri eficiente și continue.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

Promovarea prezentului proiect de lege urmărește modificarea și completarea legislației penale, procesual-penale și execuționale, în vederea atingerii următoarelor obiective specifice:

- asigurarea caracterului coercitiv al măsurilor preventive privative de libertate prin recalificarea acțiunilor de eschivare și stabilirea unui regim de sancționare descurajant;
- eficientizarea comunicării și monitorizării procesuale prin integrarea în legislația procesual-penală a instituției consemnului sub ambele forme (informativ și la frontieră), asigurând astfel interoperabilitatea între organele judiciare și instituțiile administrative, fără a aduce atingeri disproporționate dreptului la libera circulație;
- simplificarea mecanismelor operative de anunțare în căutare a persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii cu executare, concomitent cu pronunțarea sentinței, pentru a minimiza riscul de sustragere a acestora în intervalul de timp imediat ulterior pronunțării sentinței;
- consolidarea mecanismului de supraveghere a executării măsurilor preventive prin integrarea monitorizării electronice în procedura de control efectuată de organele competente, precum și prin instituirea unor reguli clare de reacție în cazul alertelor, defecțiunilor tehnice ori al deteriorării mijloacelor electronice de control.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Propunerile de lege se rezumă la următoarele intervenții:

I. Extinderea art. 317 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 și asupra incriminării faptei de evadare din arestul la domiciliu. Această incriminare se impune în contextul eficienței respectării măsurii preventive arestul la domiciliu.

În special, au fost identificate dificultăți legate de tragerea la răspundere penală a persoanelor care încalcă, în mod deliberat, obligațiile stabilite de instanță la aplicarea măsurii preventive sub formă de arest la domiciliu. În lipsa unei reglementări clare privind procedura

de constatare a încălcării măsurii, notificarea autorităților competente și inițierea urmăririi penale în temeiul unei incriminări corespunzătoare, aplicarea arestului la domiciliu riscă să fie lipsită de eficiență și previzibilitate, ceea ce poate duce, în practică, la subminarea scopului preventiv al acesteia.

Așadar, se impune o revizuire a cadrului normativ, inclusiv prin completarea/modificarea prevederilor Codului penal și al Codului de procedură penală, în vederea instituirii unor reglementări clare care să asigure un control efectiv și o reacție promptă în caz de nerespectare a măsurii dispuse de instanță, inclusiv prin tragerea la răspundere penală a persoanelor vinovate.

Actualmente, art. 317 din Codul penal incriminează fapta de evadare a persoanei din locurile de detenție. Rezultă că, pentru ca fapta să fie încadrată în această normă penală, este necesar ca evadarea să fie săvârșită dintr-un loc de detenție în *stricto sensu*, precum penitenciarul sau izolatorul de detenție provizorie.

Potrivit pct. 5 din Anexa nr. 1 al Hotărârii Guvernului nr. 583/2006 cu privire la aprobarea statutului executării pedepsei de către condamnați, **penitenciar** reprezintă *(unitate penitenciară, instituție penitenciară) – instituție subordonată Administrației Naționale a Penitenciarelor în care, conform hotărârii instanței de judecată, își execută pedeapsa privativă de libertate persoanele condamnate la închisoare și detențiune pe viață, precum și locurile de detenție provizorie pentru persoanele față de care a fost aplicată măsura arestului preventiv. Instituții penitenciare sînt: penitenciarele de tip închis, semiînchis, deschis, penitenciarele pentru minori, penitenciarele pentru femei, izolatoarele de urmărire penală și spitalele penitenciare.*

Pe cale de consecință, se constată că părăsirea neautorizată a domiciliului, în cazul măsurii preventive de arest la domiciliu, nu se încadrează în componența normei prevăzute de art. 317 din Codul penal.

Această inadvertență legislativă generează un vid de reglementare care împiedică aplicarea unor sancțiuni penale proporționale în cazurile de încălcare a măsurii arestării la domiciliu, afectând grav autoritatea hotărârilor judecătorești și siguranța procesului penal.

În acest context, se propune modificarea art. 317 din Codul penal prin excluderea sintagmei limitative „din locurile de detenție”. Această ajustare terminologică este imperativă pentru a asigura o coerență logică între denumirea marginală a normei și noul său conținut extins, oferind legii penale flexibilitatea necesară de a proteja autoritatea statului indiferent de locul unde se execută privarea de libertate.

Subsidiar, analizând în comparație legislația Republicii Moldova și cea a altor state membre ale Uniunii Europene, se evidențiază o discrepanță în ceea ce privește sancționarea penală a încălcării măsurii preventive sub forma arestului la domiciliu, lacună normativă care se impune a fi remediată în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Spre exemplu, legislația penală a Germaniei, prin dispoziția §145a din Codul penal, sancționează nerespectarea obligațiilor impuse de instanță în perioada de supraveghere, inclusiv obligația de a nu părăsi localitatea de domiciliu, reședința sau o anumită regiune, fără acordul autorității de supraveghere¹.

Un alt exemplu relevant este prevăzut de legislația Italiei. Astfel, Codul de procedură penală prevede aplicarea măsurii arestului la domiciliu (art. 284). Totodată, încălcarea măsurii atrage după sine răspunderea penală conform art. 385 din Codul penal „*Oricine, fiind legal arestat sau deținut pentru o infracțiune, evadează, se pedepsește cu închisoare de la unu la 1 la 3 ani. [...] Dispozițiile anterioare se aplică și inculpatului care, aflându-se în stare de arest*

¹ <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Germania-RO.html>

la domiciliu sau în alt loc desemnat prin hotărâre, se îndepărtează de acesta, precum și condamnatului admis să lucreze în afara penitenciarului ².

Prin urmare, analiza comparativă a legislației europene coroborată cu practica juridică națională impune actualizarea art. 317 din Codul penal pentru a asigura o protecție eficientă împotriva evadării dincolo de locurile de detenție clasice, pentru a include toate formele de privare de libertate, inclusiv arestul la domiciliu.

În aceeași ordine de idei, proiectul intervine asupra alin. (3) al art. 317 în vederea asigurării unei precizări terminologice absolute. Substituirea noțiunii de „detenție” cu cea de „*privare de libertate*” garantează aplicarea corectă a cauzei de neimputabilitate. Astfel, se confirmă voința autorului ca nicio persoană să nu poată fi trasă la răspundere penală pentru evadare în ipoteza în care, la momentul faptei, temeiul legal al restrângerii libertății nu mai era valid sau încetase.

Astfel, noua redacție a art. 317 nu doar penalizează sustragerea, ci redefineste responsabilitatea persoanei față de măsura preventivă aplicată, transformând obligația de a nu părăsi domiciliul dintr-un simplu angajament procesual într-o barieră juridică protejată penal, cu un efect disuasiv direct și imediat.

De asemenea, incriminarea faptei de părăsire neautorizată a domiciliului în cazul arestului la domiciliu conferă organelor de drept competența legală de a dispune darea în căutare a persoanei din momentul constatării încălcării măsurii, eliminând orice ambiguitate privind natura penală a actului de sustragere.

În vederea asigurării caracterului efectiv al intervenției operate la art. 317 din Codul penal, se impune corelarea acestuia cu normele procesual-penale care reglementează dispunerea unor măsuri speciale de investigații. Or, incriminarea părăsirii fără încuviințare a domiciliului de către persoana aflată în arest la domiciliu urmărește nu doar sancționarea conduitei de sustragere, ci și crearea premiselor procesuale pentru identificarea, localizarea și documentarea rapidă a persoanei care se eschivează de la executarea unei măsuri preventive privative de libertate.

De aceea, pentru a avea o eficiență practică redusă în situațiile în care persoana părăsește domiciliul, își ascunde locul aflării, utilizează mijloace de comunicare sau instrumente digitale pentru a evita identificarea ori pentru a împiedica executarea măsurii preventive, se impune necesitatea modificării prevederilor din Codul de procedură penală **art. 138¹** - Interceptarea și înregistrarea comunicărilor și/sau a imaginilor; **art.138³** - Monitorizarea sau controlul tranzacțiilor financiare și/sau accesul la informațiile financiare; **art.138⁴** - Colectarea de informații de la furnizorii de servicii de comunicații electronice; **art.138⁵** - Accesarea, interceptarea și înregistrarea datelor informatice, prin completarea listei infracțiunilor pentru comiterea cărora pot fi dispuse și efectuate măsurile speciale de investigații respective cu infracțiunea prevăzută de art. 317 din Codul penal.

Această soluție nu urmărește extinderea nejustificată a ingerinței în drepturile persoanei, ci asigurarea proporțională a instrumentelor procesuale penale necesare pentru investigarea unei conduite care afectează autoritatea hotărârii judecătorești și eficiența măsurii preventive aplicate.

Totodată, aplicarea acestor măsuri rămâne supusă condițiilor generale prevăzute de Codul de procedură penală, inclusiv existenței temeiurilor legale, necesității, proporționalității și autorizării de către organul competent. În acest fel, proiectul asigură un echilibru între necesitatea prevenirii sustragerii de la executarea arestului la domiciliu și respectarea garanțiilor procesuale aferente măsurilor speciale de investigații.

² <https://www.brocardi.it/codice-penale/libro-secondo/titolo-iii/capo-ii/art385.html>

II. O intervenție structurală a prezentului proiect de lege constă în introducerea în premieră a noțiunii de „**consemn**” în rândul definițiilor prevăzute la art. 6 din Codul de procedură penală. Această modificare intervine pentru a oferi un fundament legal unitar unei măsuri care, până în prezent, a fost utilizată fragmentat și în unele cazuri auxiliar.

Definirea consemnului ca „măsură procesuală de înregistrare în resursele informaționale de stat” urmărește **digitalizarea și automatizarea controlului** asupra subiecților procesuali. Totuși, în concordanță cu jurisprudența constituțională (DCC nr. 122/2022, §22), proiectul subliniază caracterul accesoriu și strict limitat al acestuia. Consemnul nu constituie o restricție autonomă, ci un instrument tehnic de punere în executare, fiind interzis ca acesta să depășească limitele temporale sau materiale ale măsurii de bază (măsura preventivă sau de constrângere) care l-a dictat.

Obiectivul principal este eliminarea decalajului temporal dintre momentul în care organul de urmărire penală, un judecător sau un procuror dispune o restricție și momentul în care aceasta devine vizibilă opozabilă pentru autoritățile de aplicare a legii, precum și asigurarea chemării persoanei în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată. Voința autorului este de a transforma consemnul dintr-o simplă acțiune administrativă la frontieră într-un mecanism de supraveghere pe întreg teritoriul țării și ca o măsură preventivă de încălcare a măsurilor de constrângere sau de întreprinderea operativă a acțiunilor ce se impun în cazul eschivării învinutului, inculpatului de la executarea măsurilor de constrângere, sau sustragerea acesteia de la procedura de citare.

Înscrierea datelor se realizează strict în *resursele informaționale de stat* deținute de autoritățile și instituțiile publice (în conformitate cu **Legea nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat**), care sunt sau urmează a fi interconectate funcțional cu scopul măsurii dispuse.

Suplimentar, inovația legislativă rezidă în diversificarea tipurilor de consemn (informativ, la frontieră), reieșind din măsurile ce se impun la faza de urmărire penală sau de judecare a cauzei.

Consemnul de informare este conceput ca un mecanism de localizare activă pentru a identifica prezența unei persoane în vederea citării oficiale sau comunicării unor acte procesuale.

Consemnul la frontieră nu reprezintă o noutate pentru legislația Republicii Moldova, acesta fiind deja reglementat de *Legea nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova* și *Hotărârea Guvernului nr. 862/2024 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova*. Potrivit art. 2 din *Legea nr. 28/2024*, consemnul la frontieră reprezintă date introduse în Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră cu privire la persoane, mijloace de transport și documente. Consemnul la frontieră este o măsură instituită în baza actelor de dispoziție ale organelor abilitate, precum ordonanțe ale organului de urmărire penală, acte ale instanței de judecată, acte ale executorului judecătoresc. Existența consemnului la frontieră se verifică de către Poliția de Frontieră la efectuarea controlului la trecerea frontierei, cu întreprinderea măsurilor ce se impun.

Totodată, prin completarea **art. 177 CPP**, proiectul instituie un mecanism procedural prin care consemnul devine o componentă obligatorie a procesului de punere în executare a măsurilor de prevenire. Voința legiutorului este de a elimina caracterul informal și discreționar al dărilor în consemn, subordonând această acțiune unor cerințe riguroase de formă și conținut, transformând consemnul dintr-o opțiune administrativă într-o obligație procedurală ce trebuie dispusă simultan cu aplicarea sau prelungirea măsurii preventive,

asigurând astfel că aceasta devine imediat opozabilă în sistemele informaționale de stat (**art. 191, art. 287¹, art. 288, art. 308, art. 321 CPP**).

Subsecvent redefinirii consemnului ca instrument de supraveghere, proiectul extinde utilitatea acestuia și asupra procedurii de comunicare a actelor procedurale, prin introducerea **art. 241¹ CPP**. Voința legiuitorului este de a soluționa blocajele cauzate de sustragerea deliberată a subiecților de la recepționarea citațiilor, transformând procesul de înștiințare dintr-o procedură „în persoană” într-una digitală și omniprezentă.

Completarea procedurii de citare prin **art. 241¹ CPP** permite ca agentul public care, în exercitarea atribuțiilor sale, identifică persoana în resursele informaționale de stat, să devină un agent împuternicit cu înmînarea citației (art. 236 alin. (3) CPP). Această abordare urmărește eliminarea viciilor de procedură și asigurarea continuității procesului judiciar, transformând interacțiunea cetățeanului cu autoritățile și instituțiile publice într-o oportunitate de realizare a actelor procedurale.

Prin aceste reglementări, consemnul de informare devine un catalizator al celerității procesului penal, reducând considerabil termenele de examinare a cauzelor prin garantarea faptului că subiecții procesuali nu mai pot invoca necunoașterea citării atâta timp cât se află în contact cu instituțiile statului.

III. O intervenție structurală a prezentului proiect de lege vizează eliminarea „ferestrei de oportunitate” dintre momentul pronunțării sentinței și punerea în executare a acesteia, în cazul absenței nejustificate a inculpatului la adoptarea sentinței de condamnare la pedeapsa închisorii cu executare. Astfel, prin completarea **art. 385 alin. (1) cu pct. 17) CPP**, instanța de judecată este investită cu obligația legală în cazul absenței nejustificate a inculpatului la pronunțarea sentinței să decidă asupra necesității căutării în același moment în care stabilește pedeapsa. Iar, prin completarea art. 389 cu alin. (8) se instituie mecanismul operațional de activare a sentinței, impunând instanței de judecată ca, odată cu stabilirea pedepsei închisorii cu executare, să dispună **din oficiu** anunțarea în căutare a condamnatului absent, cu aplicarea concomitentă a consemnului. Această normă transformă „căutarea” dintr-o simplă procedură ulterioară într-o componentă intrinsecă a sentinței de condamnare, asigurând un titlu executoriu imediat. Scopul intervenției la art. 385 și art. 389 este de a suprima riscul ca un condamnat la pedeapsa închisorii să beneficieze de timpul necesar pentru a se ascunde sau pentru a părăsi țara.

Pe cale de consecință, completarea Codului de executare (**art. 196, 204, 263, 269, 271 și 290**) extinde mecanismul asupra tuturor categoriilor de persoane care se sustrag de la îndeplinirea justiției.

Prin introducerea **art. 174¹** în Codul de executare se reglementează mecanismul de punere în executare a încheierilor privind anunțarea în căutare a condamnaților și a dării în consemn.

Suplimentar, în vederea asigurării clarității terminologice, se precizează că noțiunile „înstituirea consemnului” și „operarea consemnului” desemnează momente și acțiuni juridice diferite, dar complementare.

Prin „înstituirea consemnului” se înțelege crearea efectului juridic al dării în consemn, în temeiul actului emis de procuror sau de instanța de judecată, după caz. Înstituirea consemnului presupune stabilirea tipului de consemn, a temeiului legal, a datelor necesare identificării persoanei, a resursei informaționale de stat în care acesta urmează a fi reflectat, a măsurilor ce urmează a fi întreprinse la identificarea persoanei, a autorității care ține controlul consemnului și a termenului pentru care acesta se instituie. Terminologia este corelată cu art. 177 alin. (2²) din Codul de procedură penală, care reglementează elementele obligatorii ale consemnului.

Prin „operarea consemnului” se înțelege realizarea acțiunilor tehnico-informaționale necesare pentru punerea în aplicare a consemnului în resursa informațională de stat relevantă, inclusiv introducerea, modificarea, actualizarea, anularea sau ștergerea datelor, după caz. Operarea nu constituie o decizie procesuală autonomă și nu substituie actul de dispoziție al procurorului sau al instanței de judecată, ci reprezintă modalitatea tehnică prin care actul de dispoziție este reflectat în sistemul informațional corespunzător.

În acest sens, dispoziția privind darea în consemn este adresată autorității sau instituției publice competente, deținătorului ori administratorului resursei informaționale de stat indicate în actul de dispoziție sau autorității/instituției abilitate să opereze date în resursa respectivă. Aceste entități nu decid asupra oportunității consemnului, ci asigură instituirea și operarea acestuia în limitele actului emis de procuror sau instanța de judecată. Măsurile ce urmează a fi întreprinse la identificarea persoanei sunt adresate autorității care identifică persoana, aceasta urmând să acționeze exclusiv în limitele competențelor sale legale și ale măsurilor indicate în actul de dispoziție.

Totodată, articolul respectiv păstrează distincția dintre executarea căutării persoanei și operarea consemnului. Căutarea persoanei se asigură de organul de poliție, iar darea în consemn se transmite autorității ori instituției publice competente, deținătorului sau administratorului resursei informaționale de stat indicate în actul de dispoziție, pentru instituirea consemnului în limitele și pe durata stabilită. Această distincție este necesară deoarece consemnul, fie la frontieră, fie de informare, se realizează prin operarea datelor în resurse informaționale de stat, iar executarea măsurilor stabilite în cazul identificării persoanei poate reveni unor autorități diferite, în funcție de resursa informațională și de tipul consemnului.

Cu toate acestea, în procesul executării încheierii de dare în căutare, organele de poliție pot recurge, subsidiar și după caz, la pârghiile prevăzute de Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații, în măsura în care sunt întrunite condițiile legale pentru aplicarea acestora, or potrivit art. 2 lit. c) din Legea nr. 59/2012, unul dintre scopurile activității speciale de investigații este căutarea persoanelor.

Intervențiile de la alin. (3) art. 296 din Codul de executare se impune în vederea precizării actului procesual prin care se acordă încuviințarea de a părăsi localitatea/țara în cazul aplicării măsurii preventive sub forma obligației de a nu părăsi localitatea sau țara, sau respingerea cererii de încuviințare, prevăzută de norma citată în redacția actuală. În acest sens, se consideră necesară reglementarea expresă a faptului că autoritatea competentă se pronunță asupra cererii prin ordonanță sau, după caz, prin hotărâre judecătorească, în concordanță cu mecanismele prevăzute pentru dispunerea și revocarea măsurilor preventive.

IV. Modificările de la articolele 74, 179, 180, 192¹, 308 și 310 CPP au ca scop transferarea cauțiunii de pe contul depozitar al procuraturii sau, după caz, al instanței de judecată către contul administrat de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale (ARBI). Această degrevare a organelor judiciare de a gestiona conturile bancare le permite de a se concentra strict pe actul de justiție. Trecerea la o administrare centralizată va elimina eventuale riscuri de gestiune inerente unui sistem descentralizat și fragmentat. Sub aspect operațional și procedural, efectuarea plăților și transferurilor către conturile administrate de ARBI se va realiza în baza unei dispoziții de încasare, eliberată de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale, care confirmă datele bancare și conturile trezoreriale aplicabile fiecărei operațiuni. Dispozițiile respective vor fi generate preponderent în format electronic prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat „Registrul bunurilor infraționale indisponibilizate”, gestionat de Agenția de Recuperare a Bunurilor Infraționale, sistem național de evidență a bunurilor infraționale sechestrate și a actelor aferente acestora. Acest

mecanism asigură corectitudinea datelor utilizate în procesul de plată, uniformizarea procedurilor de încasare, precum și evidența centralizată și trasabilă a sumelor transferate. Sub aspect financiar, utilizarea unui cont unic reduce considerabil costurile de mentenanță bancară, optimizează procesele de audit și permite executarea procedurilor de restituire sau de confiscare a cauțiunii către bugetul de stat într-un regim mult mai rapid și mai sigur. Această reconfigurare asigură o integritate sporită a fondurilor și o trasabilitate deplină a activelor bănești indisponibilizate în cadrul procesului penal.

V. Modificarea cuantumului garanției organizației la art. **180 CPP** vizează restabilirea echilibrului procesual și eliminarea unei disproporționalități evidente legate de caracterul derizoriu al pragului actual (300-1000 u.c.), care este identic cu cel al garanției persoanelor fizice. Majorarea pragului pentru persoanele juridice la **1000–3000 u.c.** aliniază responsabilitatea patrimonială a unei singure entități la ponderea colectivă a minim 5 garanți persoane fizice, asigurând o măsură de constrângere echitabilă. Prin această ajustare, garanția devine un instrument de constrângere eficient, capabil să responsabilizeze entitatea garantă în supravegherea bănuțului, învinutului sau inculpatului.

VI. Intervențiile propuse la art. **301** din Codul de executare sunt corelate direct cu modificările operate la art. 178 și art. 191 CPP, care extind posibilitatea utilizării monitorizării electronice în cadrul măsurilor preventive. În esență, modificările din CPP creează temeiul procesual pentru dispunerea monitorizării electronice, iar intervențiile din Codul de executare reglementează mecanismul practic de supraveghere și reacția autorităților în cazul încălcării obligațiilor sau al apariției unor incidente tehnice.

Articolele 178 și 191 CPP sunt completate astfel încât respectarea obligațiilor impuse persoanei să poată fi verificată prin intermediul mijloacelor electronice de control. În ambele cazuri, monitorizarea electronică nu reprezintă o măsură preventivă distinctă, ci un instrument tehnic de supraveghere destinat să asigure executarea efectivă a obligațiilor stabilite de organul judiciar. Prin urmare, pentru ca aceste modificări să fie funcționale, este necesară existența unor norme de executare care să stabilească atribuțiile instituțiilor implicate și procedurile aplicabile în cazul alertelor, defecțiunilor sau tentativelor de eludare a sistemului de monitorizare.

Din această perspectivă, intervențiile propuse la art. 301 din Codul de executare se corelează cu dispozițiile art. 271¹ din același cod, care reglementează mecanismul general al monitorizării electronice.

În cazul măsurilor preventive prevăzute la art. 178 și art. 191 CPP, mecanismul reglementat de art. 271¹ din Codul de executare permite verificarea respectării obligațiilor privind aflarea persoanei într-un anumit loc, respectarea perimetrului stabilit de instanță sau respectarea interdicțiilor de deplasare. Sistemul generează alerte atunci când persoana părăsește zona autorizată, când dispozitivul este deteriorat, îndepărtat sau manipulat neautorizat ori atunci când sunt constatate alte nereguli care afectează funcționarea monitorizării. Aceste alerte sunt transmise instituțiilor competente pentru a permite intervenția imediată.

În acest context, completarea art. 301 alin. (1) din Codul de executare este necesară pentru a conferi reprezentantului organului afacerilor interne competența expresă de a efectua verificări prin mijloace electronice de control.

De asemenea, completarea cu alin. (2¹) reprezintă o dezvoltare firească a mecanismului instituit prin art. 271¹. Dacă sistemul de monitorizare generează o alertă sau dacă persoana monitorizată nu răspunde la apelurile telefonice de control, reprezentantul organului afacerilor interne este obligat să verifice imediat situația la domiciliu sau în locul unde persoana trebuie să se afle. Această intervenție permite distingerea între o încălcare

efectivă a obligațiilor și o situație determinată de o defecțiune tehnică ori de alte circumstanțe obiective.

Totodată, alin. (2²) completează mecanismul prevăzut de art. 271¹ prin reglementarea situațiilor în care sunt constatate deteriorări ale mijloacelor electronice de control sau defecțiuni ale rețelei ori ale echipamentelor utilizate. În asemenea cazuri, organul afacerilor interne asigură supravegherea persoanei până la remedierea situației de către organul de probațiune, evitând astfel apariția unor perioade în care măsura preventivă nu poate fi controlată efectiv. Procesul-verbal întocmit în cazul deteriorării sau tentativei de deteriorare a dispozitivului constituie, la rândul său, un instrument procedural necesar pentru informarea organului judiciar și pentru aprecierea eventualei necesități de înăsprire, modificare sau revocare a măsurii preventive.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea prezentului proiect de lege va permite trecerea de la un model de cooperare interinstituțională fragmentat la un sistem integrat de control și alertă. Astfel, proiectul de lege reformează modul de interacțiune funcțională între sistemul judiciar și autoritățile administrative (Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Agenția Servicii Publice, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale). Necesitatea acestei reforme derivă din obligativitatea eliminării „ferestrelor de oportunitate” pe care subiecții procesuali le exploatează în prezent din cauza decalajului informațional dintre momentul dispunerii unei măsuri și momentul operării acesteia în registrele informaționale de stat.

Din punct de vedere al funcțiilor și competențelor, proiectul redefineste rolul autorităților de evidență și control, transformându-le din receptori pasivi de informație în actori activi ai procesului de asigurare a legalității. Astfel, funcționarii Agenției Servicii Publice vor dobândi competențe procedurale exprese de a respinge cererile de prestare a serviciilor în prezența consemnelor, asigurând astfel caracterul executoriu imediat al actelor emise în condițiile art. 177 din Codul de procedură penală.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentului proiect de lege nu necesită alocarea unor resurse financiare suplimentare de la bugetul de stat. Realizarea intervențiilor propuse, inclusiv ajustările tehnice necesare sistemelor informaționale deținute, se va asigura în limitele bugetelor aprobate ale autorităților publice implicate, prin utilizarea infrastructurii tehnice și a platformelor de interoperabilitate existente (MConnect).

Pe termen mediu, proiectul va genera un impact financiar pozitiv prin reducerea cheltuielilor operative de localizare a subiecților precum și reducerea costurilor de mentenanță bancară a conturilor gestionate de instanțe și procuraturi prin centralizarea conturilor de cauțiune către ARBI.

Referitor la extinderea monitorizării electronice în cadrul măsurii preventive obligația de a nu părăsi localitatea/țara (art. 178 CPP), se reține că aceasta nu implică achiziții imediate de echipamente. Utilizarea dispozitivelor se va realiza în limita stocurilor gestionate de Inspectoratul Național de Probațiune, conform principiului proporționalității și în funcție de evaluarea individualizată a riscului de către instanțele de judecată. Evaluarea exactă a resurselor umane și financiare va fi realizată după adoptarea prezentului proiect de lege, în funcție de necesitățile reale de implementare constatate în practică, reieșind din dinamica aplicării noilor norme.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Modificarea cuantumului garanției organizației (art. 180 CPP) pentru sectorul privat, este o măsură ce implică un efort financiar sporit (50 000 – 150 000 MDL) doar în ipoteza în care o persoană juridică decide, în mod facultativ, să garanteze pentru un subiect procesual. Această ajustare descurajează utilizarea formală a garanției și asigură că organizația garantă dispune de o bonitate reală. Cu referire la operațiunile comerciale curente, concurența sau accesul pe piață al IMM-urilor, impactul este limitat strict la raporturile procesual-penale, vizând doar entitățile care aleg să utilizeze acest instrument ca alternativă la alte măsuri preventive.
4.4. Impactul social
Implementarea proiectului va genera un impact social pozitiv, axat pe consolidarea siguranței publice și a încrederii în actul de justiție. Recalificarea părăsirii arestului la domiciliu drept evadare (art. 317 Cod penal) elimină sentimentul de impunitate, asigurând respectarea ordinii publice și prevenirea eschivării persoanelor care prezintă un pericol social. Această măsură responsabilizează subiecții procesuali și garantează că privarea de libertate, indiferent de locul executării, este supusă unui regim de sancționare riguros.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Implementarea proiectului implică prelucrarea datelor cu caracter personal în scopul exclusiv al asigurării bunei desfășurări a procesului penal și executării măsurilor de constrângere. Prelucrarea vizează categoriile de date de identificare (nume, prenume, IDNP) și date referitoare la statutul procesual (măsuri de constrângere). Prelucrarea datelor prin instituția consemnului urmărește asigurarea interoperabilității între sistemele informaționale ale organelor judiciare și ale autorităților administrative (ASP, IGPF, etc). Accesul la date este restricționat strict la personalul autorizat în exercitarea atribuțiilor de serviciu, fiind asigurat prin mecanisme de autentificare securizată și jurnalizarea tuturor operațiunilor de acces. Potențialii operatori (instanțele de judecată, procuratura, MAI, ASP) sunt obligați să implementeze măsuri tehnice și organizatorice de protecție pentru a preveni accesul neautorizat sau transferul ilegal de date. Perioada de stocare a datelor este limitată strict la durata necesității procesuale (până la executarea consemnului, stingerea măsurii preventive sau executarea sentinței), după care datele sunt arhivate sau șterse conform legislației. Riscurile pentru persoanele vizate sunt minimizate prin instituirea unor temeuri juridice clare pentru fiecare restricție, evitându-se prelucrarea excesivă. Garanțiile introduse previn abuzurile administrative, asigurând că înscrierile în registrele de stat sunt operate exclusiv în baza unor acte procesuale, cu respectarea dreptului la viață privată și a securității datelor.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul *Transparența decizională*, a fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a prezentului proiect, care poate fi accesat la link-ul: <https://justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-36>.

Un anunț similar a fost plasat pe portalul guvernamental particip.gov.md, unde poate fi accesat la următorul link: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte/15976>.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. DGPȘG-2323-18-69-1076 din 10 aprilie 2026, proiectul de lege cu nr. unic 353/MJ/2026 a fost transmis spre avizare: Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Afacerilor Interne (inclusiv Inspectoratului General al Poliției de Frontieră, Inspectoratului General al Poliției), Ministerul Apărării, Ministerul Finanțelor (inclusiv Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Vamal), Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, Centrul Național Anticorupție, Agenția Servicii Publice, Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția de Guvernare Electronică, Centrul național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Agenția de Recuperare a Bunurilor Infracționale.

În rezultatul etapei de consultare publică, Ministerul Afacerilor Externe, Consiliul Național pentru Asistență Juridică garantată de Stat, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Ministerul Apărării, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor au comunicat lipsa de obiecții și propuneri.

Obiecțiile și propunerile formulate de Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, Agenția Servicii Publice, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția de Guvernare Electronică, Centrul Național Anticorupție, Centrul Național pentru protecția Datelor cu Caracter Personal, Inspectoratul Național de Probation și Procuratura generală **se regăsesc în tabelul de sinteză.**

La etapa de efectuare a expertizei anticorupție, Ministerul Afacerilor Interne a prezentat aviz repetat asupra proiectului de lege, iar Ministerul Afacerilor Externe, Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, Procuratura Generală, Ministerul Apărării, Consiliul Superior al Magistraturii și Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal au comunicat despre lipsa de obiecții și propuneri.

Toate propunerile și obiecțiile formulate au fost analizate și reflectate în tabelul de sinteză aferent proiectului de lege.

7. Concluziile expertizelor

În Raportul de expertiză anticorupție nr. ELO26/11509 din 26 mai 2026 s-a concluzionat că în cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă. Potrivit Raportului, proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la asigurarea caracterului coercitiv al măsurilor preventive privative de libertate prin recalificarea acțiunilor de eschivare și stabilirea unui regim de sancționare descurajant; eficientizarea comunicării și monitorizării procesuale prin integrarea în legislația procesual-penală a instituției consemnului sub ambele forme (informativ și la frontieră), asigurând astfel interoperabilitatea între organele judiciare și instituțiile administrative, fără a aduce atingeri disproporționate dreptului la libera circulație; simplificarea mecanismelor operative de anunțare în căutare a persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii cu executare, concomitent cu pronunțarea sentinței, pentru a minimiza riscul de sustragere a acestora în intervalul de timp imediat ulterior pronunțării sentinței.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul presupune modificarea, după caz, a următoarelor acte normative: 1. Hotărârea Guvernului nr. 862/2024 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova; 2. Hotărârea Guvernului nr. 757/2024 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (eliberarea cărții de identitate cetățenilor Republicii Moldova, modernizarea și digitalizarea serviciilor publice de înregistrare la domiciliu/reședința temporară, dezvoltarea interoperabilității la prestarea serviciilor publice, delegarea unor funcții de către prestatorul de servicii de încredere calificat); 3. Hotărârea Guvernului nr. 1322/2016 pentru aprobarea Regulamentului privind monitorizarea electronică a persoanelor; 4. Hotărârea Guvernului nr. 125/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova; 5. Hotărârea Guvernului nr. 328/2012 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „Registrul informației criminalistice și criminologice”, etc. În procesul de armonizare a cadrului normativ secundar cu prevederile legii, autoritățile competente vor ține cont de necesitatea completării actelor normative relevante sistemelor și resurselor informaționale de stat (precum regulamentele și conceptele sistemelor informaționale automatizate, gestionate de ASP), analogic aplicării consemnului de frontiera, care este reglementat prin Hotărârea de Guvern nr. 834/2008 cu privire la Sistemul informațional integrat al Poliției de Frontieră.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea proiectului nu presupune ajutări organizaționale ale autorităților sau instituțiilor publice, ci doar includerea unor responsabilități (obligații) organelor de aplicare a legii: poliție, procuratură, instanțe judecătorești, Agenția Servicii Publice, pentru a asigura respectarea prevederilor propuse în implementare.

Ministru

Vladislav COJUHARI